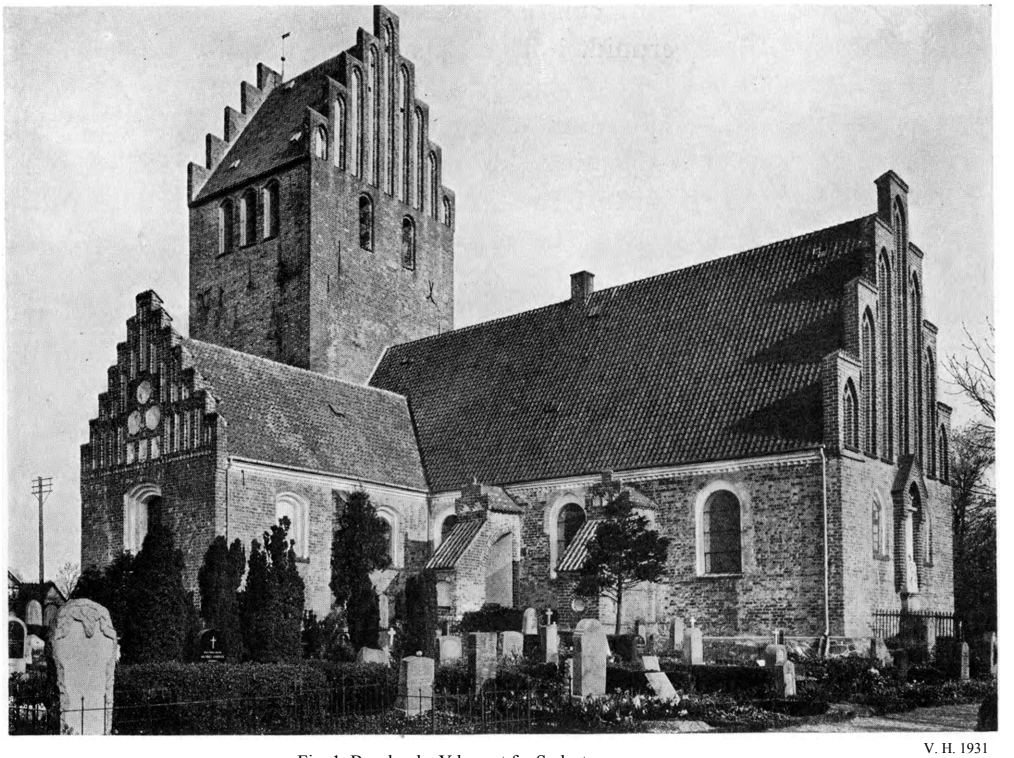

V. H. 1931

Fig. 1. Boeslunde. Ydre, set fra Sydøst.

BOESLUNDE KIRKE

SLAGELSE HERRED

Kirken, der nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med een Plovs Land og da svarede 1 Mark[1], hørte en Tid sammen med Skelskør, fra hvilken den ved Klemmebrevet af 9. Maj 1555[2] blev udskilt af Kansler Johan Friis til Hesselager, der 1553 »med hans Arvinger til Borreby« havde faaet Jus patronatus til Kirken og Ret til at oppebære Kronens Part af Tienden[3]. 1669 solgte Geheime- og Kancelliraad Holger Wind Halvdelen af Kirkens Jus patronatus til sin Broder Joachim Frederik Wind til Gerdrup; den anden Halvdel laa til Borreby[4]. 1736 mageskiftede Ejerne af Gerdrup og den 1696—1701 oprettede Lyngbygaard Assessor Oluf Bruun og Overførster Jørgen Willumsen Sognets Kongetiende til Amtmand Christian Berregaard til Borreby og fik til Gengæld denne Gaards Part af Boeslunde Kirkes Jus patronatus[5]. Siden fulgte Kirken Lyngbygaard, indtil den gik over til Selveje 10. Dec. 1909.

Efter Sagnet blev Kirken, der kaldtes *Helligkors-Kirke* og var en hyppigt besøgt Valfartskirke, først bygget paa Borrebjerg, men Trolden dèr ødelagde Grundvolden, saa at den maatte flyttes til sit nuværende Sted[6]; et andet Sagn fortæller, at Taarnene paa Boeslunde og Kirke-Stillinge, skal være opført af to Søstre[7]. Nord for Kirken findes Hellig Kors *Kilde,* nu indrettet som Gadebrønd med Pumpe; den nævnes 1666 af Lægen Thomas Bartholin blandt de ypperste Sundhedskilder paa Sjælland; om dens Kraft vidner Ordsproget: »Hjælp nu Gud og Hellig Kors Kilde«[8].

Kirken, der er synlig vidt omkring »og tilforn har tient seilende Folk i Beltet til Øiemeed«[9], ligger midt i Sognet paa en flad Højning i den sydøstre Udkant af Byen. Kirkegaarden er hegnet af en nyere Mur af smaa Sten; kun paa Nordsiden er et Stykke Munkestensmur.

Kirken bestaar af et tidliggotisk Skib med fem gotiske Tilbygninger: Østudvidelse, Sakristi, Vaabenhus i Nord, Vesttaarn og Sydkapel. Alle Tilbygninger og Udvidelser er ligesom største Delen af den gamle Kirke af Munkesten.

Af en romansk Kirke er muligvis et Stykke *Kampestensmur* i Skibets Sydside, ved Sydkapellet, en Rest. Murværket har dog ingen udpræget romansk Karakter, og Spørgsmaalet er meget tvivlsomt. *Den ældste Kirke,* hvorom der kan gives sikker Oplysning, stammer først fra o. 1300 og er opført af *Munkesten* (28,5—29 × 13—13,5 × 9—9,5 cm; 5 Skifter: 49 cm). Dens Skib udgøres af den vestre Halvdel af det nuværende Langhus. Det har en for en dansk Landsbykirke meget usædvanlig, næsten kvadratisk Grundplan, 10 m bredt og 12 m langt. Ingen af de gamle Døre er bevaret; en fladbuet, falset Norddør, der har staaet indtil nyeste Tid, var næppe heller oprindelig. Derimod ses midt i Nordmuren et nu tilmuret, slankt, spidsbuet, smiget Vindue med et Halvstens Stik og udenom dette et Fladskifte, delvis af krumme Løbere. Det sidder kun 128 cm over Jorden, der højst har hævet sig o. 40 cm, og er udvendig 200 cm højt og 58 cm bredt. Murene er forhøjede betydelig ved Hvælvenes Indbygning, men inden den Tid maa det store, lave Rum med de smalle Vinduer have gjort et skummelt Indtryk, knuget af et vældigt Bjælkeloft, hvoraf endnu enkelte Bjælker kan være bevaret i Tagværkets nedre Hanebaandslag (S. 757). Om det til denne Kirke hørende Kor véd vi intet. Formodentlig er det den noget ældre Kirke i Skelskør, der har tjent til Forbillede ved Anlægget, men det synes, som om man er begyndt mere storstilet, end man magtede at gennemføre.

Det store Bjælkeloft er o. 1400 eller snarest noget senere blevet afløst af *Hvælvinger*. Skibets Mure er forhøjede og Rummet gjort toskibet (sml. Fig. 5) med fire Fag gotiske Krydshvælvinger, der bæres af Vægpiller og en Midtpille, som har haft Fremspring svarende til hver Gjordbue og Ribbe (sml. Skelskør), men nu er stærkt forhugget. Gjordbuerne er to Sten brede, falsede, den yderste Kant affaset. De østre Skjoldbuer har paa den Pille, der har staaet midt for Koret (sml. Eggeslevmagle, V. Flakkebjerg Hrd. S. 778) Konsoller med et højt, rundet Led under en Skraakant, nu ogsaa efterlignet ved Sidevæggene i samme Fag. De Halvsten brede Ribber har Trekløverprofil med spidsbladet Midtled, nu stærkt slørede af Overhvidtning. I det sydvestre Fag er der dog almindelige Halvstens Ribbestykker, formodentlig fordi Formstenene er sluppet op. Kapperne er ret stærkt buklede og har Halvstens Overribber med kvadratisk For-

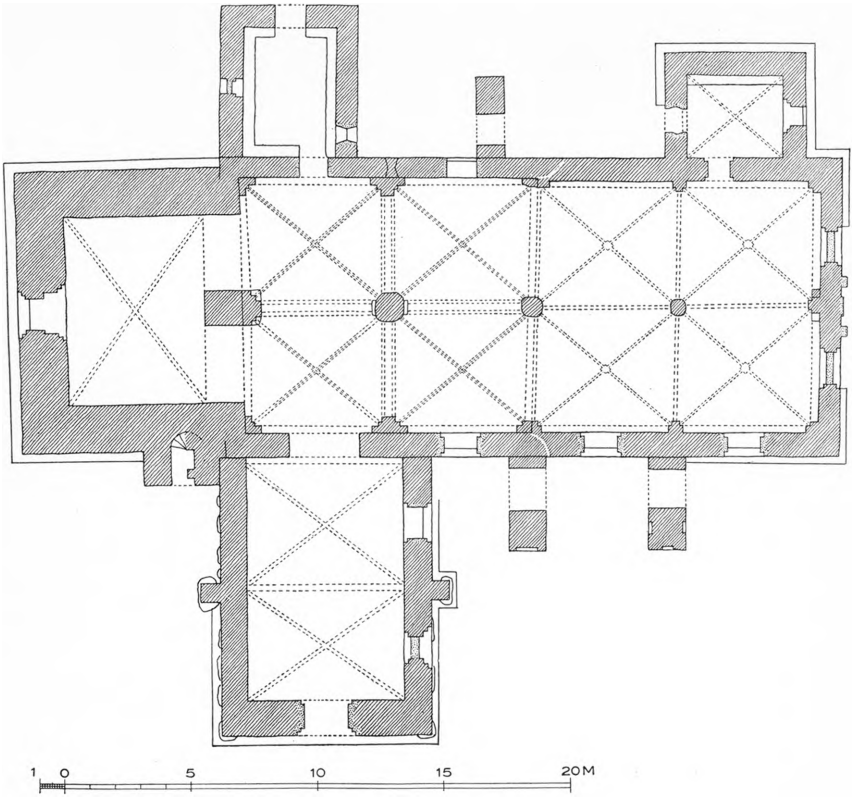

Fig. 2. Boeslunde. Plan. 1 : 300. Maalt af K. V. Barfoed 1915 (Aage Roussell 1932).

stærkning over Toppen. Set ovenfra virker de yngre end Tilbygningernes. Af Overhvælvningstidens Vinduer staar eet i Nordsiden, stort, fladrundbuet, men det er omdannet i senere Tid, og dets oprindelige Form er uvis.

Vaabenhuset paa Nordsiden (Fig. 3), nu anvendt som Varmerum, er uden Tvivl den ældste Tilbygning. Mod Nord er en fladbuet Døraabning med en ny, spidsbuet Dør, i Vest et lille, spidsbuet Vindue med et gammelt Jerngitter; Østvinduet er moderne omdannet. Alle tre Ydermure har under Gesimshøjde en Frise af smaa Trappeblændinger over et Savskifte. I Gavlen tre spidsbuede Højblændinger under de ommurede Kamme; de oprindelige Kamtakker er nedtagne. Indvendig er der murede Bænke langs alle Vægge og fladt Bjælkeloft.

Før Opførelsen af det mægtige, fire Stokværk høje *Taarn* er Størstedelen af Skibets Vestgavl nedbrudt. De 2 m tykke Taarnmure har en svær, nu overpudset Syld; Murværkets nedre Del er temmelig regelmæssig muret med afvekslende to Skifter Tegl og eet Skifte Kampesten baade ud- og indvendig. Fra Skibet til Taarnrummet fører to spidsbuede Aabninger, der har staaet pudsede i Buerne indtil en halv Sten fra Kanten, iøvrigt vel med Stenene fremme

eller blot hvidtede. Mod Vest et fladbuet, falset Vindue, der udvendig sidder under et spidsbuet Spejl. Taarnhvælvet er en almindelig gotisk Krydshvælving, der har Halvstens Overribber med Trinsten. Det høje Vindeltrappehus, der er skalmuret udvendig, ligesom store Dele af Taarnets Sydside, har ligeledes almindelig sengotisk Karakter. I hvert af de to Mellemstokværk findes en fladbuet, falset Aabning mod Vest, imod Øst forneden en oprindelig, fladbuet Dør til Skibets Loft og foroven en fladbuet Glug; ogsaa denne ligger nu under Skibets Tag, som først efter den store Østudvidelse har faaet sin nuværende stejle Rejsning. I Klokkestokværket fladbuede Glamhuller, tre mod Nord og Syd, to til de andre Sider. Gavlene har ni Kamtakker med Højblændinger, der er falsede paa lignende Maade som Korgavlens og Sakristiets; de er spidsbuede ved den ydre, aftrappede ved den indre Fals.

Efter Tilbygningen af Vaabenhus og Taarn er Skibets Østmur nedbrudt og Rummet udvidet til det dobbelte ved en *Tilbygning mod Øst*. Den staar paa en svær, fremspringende Syld — nu overpudset — der fortsættes under det samtidig opførte Sakristis Mure. I Gavlen mange sortglaserede Sten. Mod Øst vender to spidsbuede, falsede Vinduer, der er blændede i nyeste Tid; ind mod Kirken er Spidsbuerne stærkt fladtrykte. Sydsidens Vinduer er omdannede. Gavlen har syv Kamtakker med et tilsvarende Antal spidsbuede (eller tagformet afsluttede) Dobbeltblændinger med Toprude, i spidsbuet Indfatning. Fra første Færd er Østforlængelsen overdækket med fire gotiske Krydshvælv, fordelt i to Skibe som i den ældre Kirke og baaret af to Piller i Midtaksen. Den vestre er ligesom Hvælvingsbuerne sammenbygget med de tilsvarende Led ved det gamle Skibs nedrevne Østgavl. Den anden er af rundt Tværsnit. Hvælvene har Kvartstens Gjordbuer og Ribber med Topkvadrat, Helstens Overribber, meget flade Kapper. Efter Forlængelsen har hele Langhuset faaet Gesims med Savskifte under simple Fremspring.

Sakristiet er muret i Forbandt med Forlængelsens Nordmur. Mod Øst et lille Vindue, fladbuet i spidsbuet Indfatning; et Vestvindue er forstyrret af en moderne Dør. Gesims som Langhusets. Sakristiets Gavl har slanke, spidsbuede Dobbeltblændinger i spidsbuet Indfatning, ganske som Østgavlen. Blændingernes Saalbænk er afdækket med Munketegl. Spidsbuerne har samme fortrykte Form, som forekommer ved Østforlængelsens Vinduer. Dekorationen er forstyrret af den ommurede og sænkede Gavlkam (Fig. 3). Indvendigt i Sakristiet en muret Bænk langs Nordvæggen. Rummet er fra første Færd dækket af en gotisk Krydshvælving med Rundstave langs Kappekanterne og Kvartstens Ribber uden Overribber. Døren ind til Kirken er fladbuet og falset med spidsbuet Spejl mod Kirken.

Langhusets Mure støttes i Nord af een, i Syd af to store, middelalderlige *Støttepiller* med Sprængbue. Den nordre er dækket med Skraatag i to Afsæt,

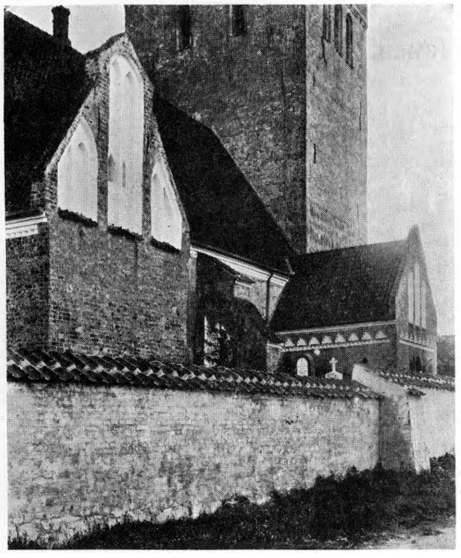
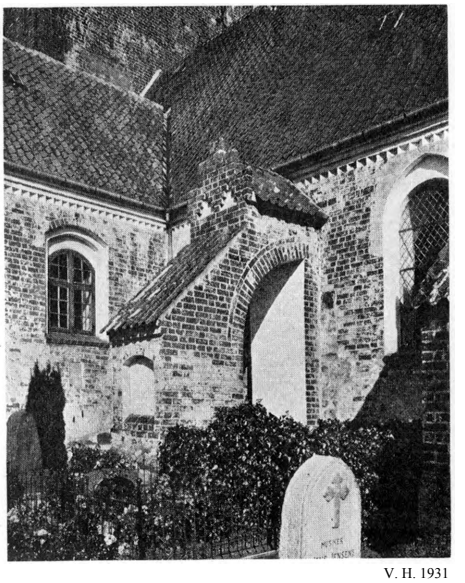

Fig. 3. Boeslunde. Tilbygninger paa Kirkens Nordside (S. 755 f.).

V. H. 1931

Fig. 4. Boeslunde. Skibets sydvestre Støttepille (S. 757).

de to søndre er pynteligere udførte, med Fladskifte omkring Sprængbuens Halvstens Stik, forneden Skraakantsokkel, foroven Afdækning med Saddeltag og smaa Gavle, der har fem Kamtakker og Trappeblændinger, den østre smaa Rudeblændinger, den vestre en enkelt større, fladbuet Blænding (Fig. 4).

De hidtil nævnte Tilbygninger er opført i Løbet af 1400'erne. Yngst er det store *Sydkapel,* der nu er Vaabenhus, og som formentlig er fra Begyndelsen af 1500'erne. Det har, over en kraftig, fremspringende Syld, Munkestensmure med mange sortbændte Bindere, der i Gavlen er lagt i Skraakryds. Sidemurene støttes paa Midten af en høj, slank Støttepille. Mod Øst vender to store, fladbuede, falsede Vinduer, det ene blændet, det andet udvidet ved Borthugning af nogle af de mange False. I Syd et lignende Vindue, hvis yderste False er ført ned som Indfatning omkring den moderne Indgangsdør. Gesimsen er som Skibets og sidder i samme Højde. Gavlen har 13 Kamtakker og en Blændingsdekoration bestaaende af tre Rundblændinger omgivet af smalle, rektangulære Blændinger tildels med Trappestik eller nedhængende Midtstav, hvis Konsoller dannes af Formsten (med Rundstav i Forkanten eller af kapitælagtig Form). Rummet har aabnet sig ind mod Kirken med en høj, spidsbuet Aabning, hvori nu et Træskillerum med Dør. Samtidig med Opførelsen er indbygget to almindelige gotiske Krydshvælv, der har Overribber med Bindertrin og kvadratisk Forstærkning over Toppen.

Tagværket i Sakristiet er af gammelt Eg med eet Lag .Hanebaand Langhusets er delvis sentmiddelalderligt, af Krydsbaandstype med tre Lag Hanebaand. Enkelte Stykker, der har været benyttet før — maaske som Lofts-

bjælker — har Taphuller og mange tætsiddende Sømhuller. Taarnets Egetagværk er af Dragerstolstype med tre Lag Hanebaand, en Del fornyet.

Kirken staar nu med blank Mur og pudsede Blændinger; Tagene er hængt med Vingetegl. 1668 indberettede Sognepræsten[9a], at Bygningens Tilstand var »ond«, idet en Del var nedfalden, »saa at der var Fare til Stede«. Indretningen af Sydkapellet til Vaabenhus er sket 1922. De tre Sydvinduer er omdannede ved en Restaurering 1929.

KALKMALERIER

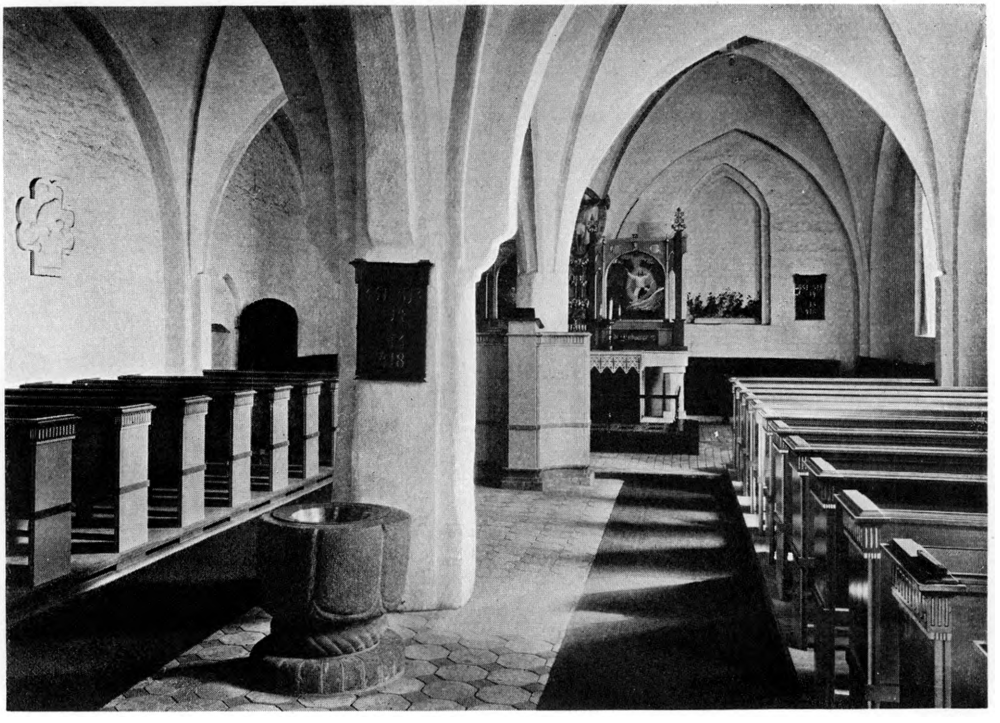
Ved en Undersøgelse 1904 fandt E. Rothe Spor af Kalkmalerier paa Væggene og i Hvælvingskapperne, malede paa løs Hvidtekalk. Paa Korets Østvæg, nord for Nordvinduet, var en Mandsfigur med korsprydet Rigsæble i venstre, lang Stav (Spyd?) i højre Haand, lange, spidse Hoser, Hoftebælte af »rørformede Prydelser«; gotiske Rankeslyng omgav Figuren, der muligvis var Hellig Knud Konge[10].

Langebek meddeler (1743), at Hvælvinger og Vægge over hele Kirken har været bemalet med »bibelske Historier og Skrift derhos af gammeldags Arbeid og Positurer, men ved sidste Reparation er den nederste halve Deel af Kirkens Hvælvinger og Vegge gandske overkalkede, Resten har endnu sin gamle Skikkelse. Paa Veggen ved den højre Side i Choret og neden for har endeel af de gamle Prester været afmalede, men, om de har levet for eller efter Reformationen, vides ikke, saasom deres Navne, der har staaet over deres Hoveder, er saa godt som udslettede«[11].

Præsteindberetningerne 1755 og 1770 nævner, at der inde i Kirken »under Loftet« (d. v. s. paa Hvælvingerne) var malet Israels Børns Udgang af Ægypten, »hvor blandt de 10 Bud med gamle Bogstaver og en Betydning ved hvert Bud er aftegnet og, saavidt man kan se, det Aarstal 1555« (1770-Beretningen læser: 1553); »Israels Folk er aftegnet med korte Klæder, lange Kaarder ved Siderne og Træsko paa Fødderne«. Ved den ene Side paa Muren var Kristi Død, Begravelse og Opstandelse afmalet, paa den anden Side nogle af Præsterne i Reformationstiden, men næsten ukendelige. Ifølge Abildgaards Notebog var Mure og Hvælvinger malet med bibelske Billeder. Paa den sydlige Væg fandtes to Portrætbilleder fra 1553 af Sognepræsten Hr. Nils og en Kirkeværge, Nils Olsen, den sidste med Nøgler i Haanden[12].

INVENTAR

Alterbord, staaende foran den østre Vægpille, muret af Munkesten og hvidtet; i Siderne fladbuede og falsede Nicher. †*Altergrav*. 1755 nævnes, at der midt

V. H. 1931

Fig. 5. Boeslunde. Indre, set mod Øst.

i Alteret laa en »Marmorsten«, o. 23 × 23 cm, hvorunder »nogle smaa Ben, saa meget som to store Ærter, og noget Kul, indsvøbt i et tyndt Stykke Bly, derudi er en Strimmel Pergament, hvorpaa med gamle abbrevierede Bogstaver er skrevet: »Hi sunt cineres consecratarum hostiarum« (»Dette er Asken af de indviede Hostier«)[13].

Alterbordsforsiden er et gotisk Foldeværkspanel med tre Felter, fra o. 1525—50, fundet 1922 bag en af Korstolene og nu indsat i et Rammeværk.

**Alterbordsforside* fra o. 1525—50; paa Forsiden er malet den tronende Gud Fader med den Korsfæstede foran sig, omgivet af Engle, med Musikinstrumenter, og af Diakoner, den ene med Rist (Laurentius), den anden med en lænket Drage (Cyriacus), begge med Palmegrene. Paa Bagsiden et malet Granatæble-Mønster. Nu i Nationalmuseet.

Altertavlen er en moderne Opbygning med udskaaret Krucifiks og to Malerier: Kristi Fødsel og Opstandelsen, sign. N S K 1924, 1925 (Niels Skovgaard). Tavlen hviler paa to ottekantede, moderne Piller ved Alterbordets Bagkant.

Gotisk * *Fløjaltertavle* o. 1430, bestaaende af et rektangulært Skab og to Dobbeltfløje. I Storstykkets Midtfelt Maria i Solgisel omgivet af to udskaarne Billedrækker, der strækker sig over de inderste Fløje; den øvre Række gengiver Marias Levnedsløb, den nedre er en Fremstilling af Apostlene med S. Olaf

og S. Jørgen som Yderfigurer. Udvendig paa Yderfløjene er malet Marias Bebudelse, mens de indre Fløjes Ydersider i Forbindelse med Yderfløjenes-Indersider bærer malede Fremstillinger af Kristi Lidelseshistorie. Fodstykkets Malerier viser Kristus mellem de fem kloge og fem daarlige Jomfruer; de to nærmest Kristus symboliserer samtidig »den hellige Kirke« og »Synagogen«[14]. Den pragtfulde Tavle stammer maaske fra Karmeliterkirken i Skelskør.

†Altre. 1770 nævnes, at der desuden »i de catholske Tider har været syv smaa Altere af Billedhuggerarbejde, hvoraf nogle er endnu conserverede«[15]. Herfra stammer antagelig et lille, unggotisk, kronet * *Hoved;* nu i Nationalmuseet.

Altersølv. Kalk, 23 cm høj, fra o. 1675—1700, med sekstunget Fod, hvorpaa en lille støbt Krucifiksgruppe, sekskantet Skaft, skiveformet Knop med graverede Blade og paa Kanten seks paasatte Smaaplader med graverede Jesumonogrammer, stort Bæger med lille paaloddet Sol; under Foden indprikket: »wog 44 Lod 2 q med Fadet«. Ingen Mærker. *Disk,* glat; paa Undersiden graveret: 1815; to Mærker for B. Gijsen (Olrik 53). *Oblatæske,* oval, 8,5 × 10,5 cm, paa Laaget graveret to Vaaben (Ramel, Rosenkrantz), Bogstaverne SI OR MRK (salig Ove Ramel, Mette Rosenkrantz) og Aarstallet 1709; under Bunden to Mærker: M B. *Sygekalk,* af kbh. Prøvesølv, 12,8 cm høj, med sekstunget Fod, sekskantet, indknebet Skaft, midtdelt Knop med 2 × 6 Bukler, oprindeligt Bæger. Paa Foden et graveret Vaaben (Mand, med Stav i den ene Haand, Skriftbaand i den anden, staaende i Vand til Livet) og Aarstallet 1741; Mestermærke for J. J. Schowert (Olrik 263). *Disk,* med graveret Cirkelkors; under Bunden samme Mestermærke, samt graveret HDB 1741. Navnetrækket og det talende Vaaben henviser til H. D. Beckman, der gav Sygekalk, Disk og †Vinbeholder i Stedet for »et meget skrøbeligt Bæger af Tin« (Præsteindberetning 1755).

Alterstager, gotiske, 49 cm høje, med stor Lyse- og Fodskaal, Cylinderskaft og tre Ringe; de to Lysearme har nedadvendte, gennembrudte Kraver og Lysepiber med nedre Gennembrydning (sml. Slagelse S. Mikkel S. 207).

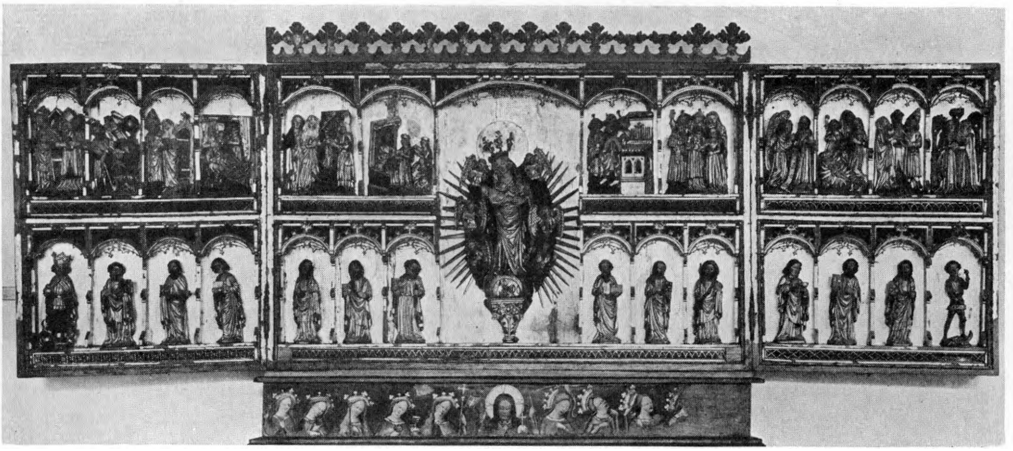
Alterkrucifiks af Sølv, paa Ibenholts Kors og Fodstykke, 55 cm højt; paa Fodstykket Reliefbogstaver af Sølv: »H. D. Beckmann 1770« (sml. Sygekalk).

Font, romansk, af Granit (Fig. 5). Kummen, Tvm. 78 cm, er nærmest cylindrisk, med syv runde Skjoldfelter, hvis Konturer forneden er dobbelte; svær, tovsnoet Skaftvulst; lille Fordybning uden Afløb. Den oprindelige Fod, cylindrisk, men forhugget, dækkes af en nymuret Ring af Mursten.

Fad, 60 cm i Tvm., af Nürnbergerarbejde, fra o. 1550, men kun Randen, med Hind- og Hundfrise, er bevaret; Bunden er ny og glat.

Prædikestolen, opsat ved den østligste Midtpille, er moderne (sml. S. 762).

Den tidligere †*Prædikestol* havde iflg. Langebek (1743) »midt udi hvert Speil eller Afdeling en udi hvidt Alabast konstigen udskaaren bibelsk Historie,

S. B. 1934

Fig. 6. Boeslunde. Tidligere Altertavle, nu i Nationalmuseet (S. 759 f.).

som har været zirligen forgyldt. Nogle af disse Alabast-Stykker er gandske forfaldne eller mesten borte, andre i nogenledes god Stand«[16].

To *Evangelistfigurer* (60 cm høje, med Drueklaser bag Volutter), i Bruskbarok fra o. 1630, Markus og Matthæus, er nu anbragt paa den nye Orgelfaçade. Matthæus har Engelen under Fod. Ny Staffering. Sikkert Hjørnefigurer fra den tidligere Prædikestol.

Stoleværket er moderne (1922). Ved Korets Syd- og Nordvæg staar Rester af middelalderlige *Korstole*. Sydrækken (Fig. 9) er ældst, fra 1400'erne, med syv Sæder, der har konsolformede Misericordier. De kraftigt profilerede Armlæn er ikke skaaret i eet med Ryglænets Gesims, men samlet med denne i et trekløverformet Blad. Mellemstøtterne har foroven en stor Knop og herunder fremspringende, karakteristisk skaarne Hoveder; under Sædehøjde Smaasøjler med Stavværk paa Skafterne og Kapitæler med oprullede Blade. Endestøtterne har lignende, men større Søjler, og herover smaa, nu noget forskaarne Felter med udskaarne Fantasidyr. Nordrækken (Fig. 10), med fire Sæder, er fra o. 1510—20. De enklere profilerede Armlæn er foroven skaaret i en enkelt Planke; Mellemstykkerne har foroven en affaset Søjle, forneden to rundbuede Udskæringer, den ene helt gennembrudt, den anden som Blænding. Den vestre Gavlplanke har et reliefskaaret, rundbuet Portalfelt, med krydsede Buestave og et paa Hovedet vendt, gotisk Skjold med Jesu Monogram, »ihs«, i slyngede Minuskler. Ved denne Stolerække fandtes ulæselige Rester af en Minuskelindskrift[17]. To Bænke ved Østvæggen har gamle Bestanddele, oprindelig dog ikke sammenhørende og nu tildels stærkt opskaarne og forskaarne. Alle fire Gavlplanker har foroven en Fiskeblæreroset; profilerede Lister indrammer Rygpanelet. I Sædeplankerne er indskaaret Navnetræk fra 1600'erne, ældst er Jørgen Søfrensøn Korsør 1610, og et lille Spillebrædt til Møllespil.

†Stole af Eg, omtales (1743) af Langebek[16], »allernederst i Kirken«; herpaa fandtes »endeel Bomerker i Skiolde, deriblandt et adeligt Vaaben med tre franske Lilier i Skjoldet« (sikkert Væbneren Bo Jensen (Lilliesparre) til Gerdrup, nævnt 1486)[18]; paa en af disse Stole stod 1488, paa en anden 1513.

†*Pulpitur*. 1749 fik Kirkeejeren, Assessor Bruun efter kgl. Bevilling udbetalt et af Fru Mette Rosenkrantz legeret Beløb paa 200 Rdl. til Indretning af et Pulpitur[19]. Det blev nedtaget 1852 ved Kirkens Istandsættelse. Ved samme Lejlighed fik Kirken en ny *†Prædikestol* og nye †*Stolestader*; et †*Gitterværk,* af Træ, mellem Skib og Taarnrum blev nedtaget (Kaldsbog).

Relief af Gibs: Kristus bjerger den synkende Simon Peder; skænket af Niels Skovgaard. Paa Nordvæggen.

Dørfløje. I den fladbuede Dør mellem Kor og Sakristi sidder til begge Sider en Dørfløj. 1) Den mod Koret vendende Fløj (Fig. 8) har sengotiske Foldeværksfyldinger, Dørring paa Plade af Smedejern, formet som en gotisk Korsblomst, og paa Rammeværket store, flade Roset-Søm. Bagsiden har to Revler med lignende Profilering som Forsidens Rammeværk; stor Laas i Træhylster; nye Gangjern. Renset Eg.

2) Fløjen mod Sakristiet er enklere, vistnok fra 1600'erne, med vandrette Planker paa Forsiden, ved store Søm fastholdt til de lodrette; enkel Dørring paa rund, tunget Plade; stor Laas i Træhylster.

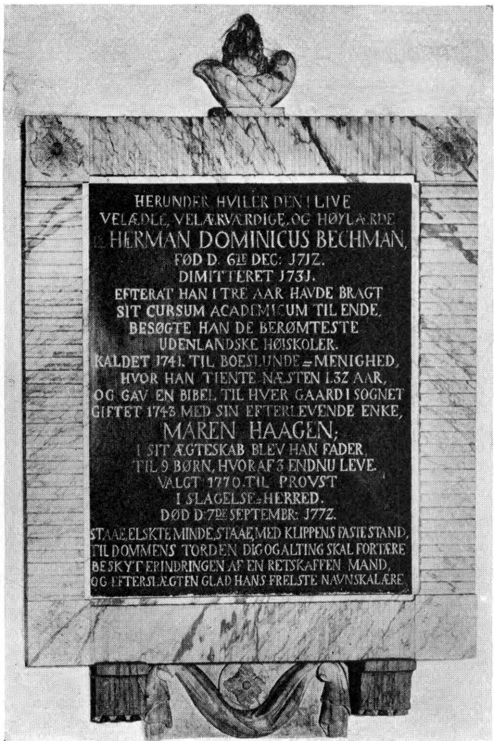
Klokker. 1) 1665. Paa Klokkelegemets ene Side en tolv-linjet rimet Indskrift med Versaler (de enkelte Ord sidder paa Plader; N-Typen er vendt):

Anno a nato Christi MDCLXV
der ieg bleff øvit for Munche Chor
ieg raabte Folck til Sandheds Ord
da kom ieg strax i Frisers Magt
der de till Jorden var nedlagt
de Daar antog mig arffvelgi(!)
der mig forsørget christelig
thi der min Alder tvingte mig
ieg kund' ei klinge liudelig
da blef ieg giort aff gammel ny
af Herrer tho till Borreby
Oluf Daa Wolder Daa

Paa Klokkehuen: »Aus Erts und Feur bin ich geflossen Nicolaus Jurgen aus Callund Burg hat mich gegossen«; paa Klokkehalsen under en Dobbeltlinje: »Konge i Danmarc Frederic dend tredve(!) oc Sogne Præst i Boeslund Iver Hansøn«[20]; derunder en Akantusblad-Frise. Tvm. 112 cm.

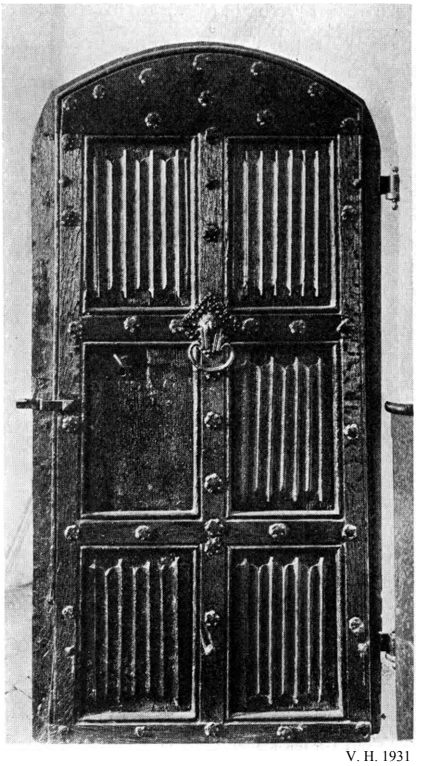
2) »Støbt af I. C. & H. Gamst Kiøbenhavn 1842«. Tvm. 86 cm.

Den lille Klokke havde (1755 og 1770) Indskriften: »Auxilium meum a Domino, qui fecit coelum et terram. MMHTAJ. Anno 1570 Johan Friis til Hesselager« (»Min Hjælp fra Herren, som har skabt Himmel og Jord«); desuden Daa's Vaaben med Omskrift: Pietas fundamentum omnium virtutum est; Symbolum et insignia Georgii Daaii. Anno 1651 lod jeg Jurgen Daa til Borreby dend igen omstøbe Gud til Ære« (»Fromhed er alle Dyders Fundament, Jørgen Daa's Valgsprog og Mærker«).

V. H. 1931

Fig. 7. Boeslunde. Epitaf over Herman Bechman, 1772, af J. G. Grund (S. 764).

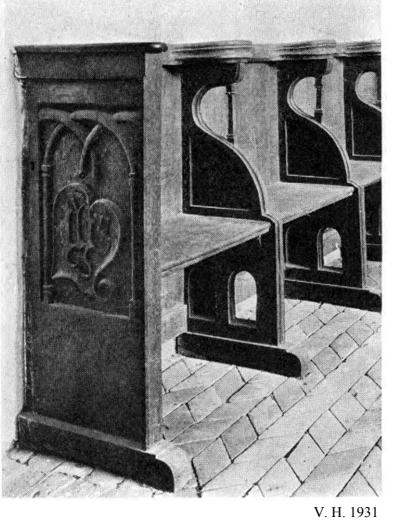
V. H. 1931

Fig. 8. Boeslunde. DØrfloj mellem Kor og Sakristi (S. 762).

V. H. 1931

Fig. 9. Boeslunde. Korstole paa Sydsiden (S. 761).

V. H. 1931

Fig. 10. Boeslunde. Korstole paa Nordsiden (S. 761).

En *†Klokke* blev afgivet ved Klokkeskatten 1528.

Den mindre *†Klokke* havde en Indskrift med Runer, nu kun kendt gennem Afskrifter til Resens Atlas (o. 1685): »frater [T]oco æfsa[!] kør[i] mik frat[e]r Inkæma[ru]s s[c]rips[it] in campana« (»Broder Toke [med Tilnavnet?] »Æfsa« gjorde mig; Broder Ingemar(?) skrev paa Klokken«)[21].

GRAVMINDER

Epitafier. 1). 1592. Christiern Æschilsøn, fordum boende her i Eschildrup, »hverken Sjælland eller Jylland er nu mit Hjem, men Himlen, og Catharina Ingvarsdatter, som er jordet her med mig, er ikke mere min Hustru, men min Fælle«; »efter at have fyldt 6 Gange 7 Aar faldt jeg som Offer for Pesten« 1553. Sønnen, Lægen Eschil Christiansøn, lod Stenen sætte for sin velfortjente Fader »i den nye Tids Aar 1592«. Versaltværskrift paa Latin; Bogstaverne er udfyldt med sort Masse; N-Typen er vendt. Graa Sandsten, 68 × 76 cm, i spinkel Ramme; Tandsnitliste foroven, Volutter paa Siderne. I Vaabenhusets Vestvæg[22].

2) (Fig. 7). Herman Dominicus Bechman, født 6. Dec. 1712, dimitteret 1731, »efter at han i tre Aar havde bragt sit cursum academicum til Ende, besøgte han de berømteste udenlandske Høiskoler«, kaldet 1741 til Boeslunde Menighed, hvor han »gav en Bibel til hver Gaard i Sognet«, gift 1743 med sin efterlevende Enke Maren Haagen, Fader til ni Børn, hvoraf tre endnu lever, valgt til Provst i Slagelse Herred 1770, død 7. Sept. 1772. Ærevers. Fordybede Versaler. Sort Kalkstenstavle, 93,5 × 76 cm, i Ramme af norsk Marmor, med riflede Sider, Hjørnerosetter, foroven en Lampe med Flamme, forneden mellem Konsoller en Guirlande, hvorunder indhugget: »J. G. Grund fecit«. I Vestsiden af Midtpillen ind mod Taarnrummet.

3) (Fig. 11). Morten Qvistgaard, Justiceraad, født 15. Maj 1732, død 9. Sept. 1798, og Martha Qvistgaard, født 15. Juni 1744, død 17. Maj 1782. »Barnlig Kierlighed reiste dette Minde.« Fordybede Versaler. Anseligt Monument, af norsk Marmor, med Relief: »Ceres«, af Johannes Wiedewelt 1801[23]. Indmuret i Korets Østmur, mellem Vinduerne, under en ny Teglstens-Niche med Saddeltag. Øst herfor er Familiegravstedet.

†Epitaf over Sognepræst Thomas Mogensen, død 18. Sept. 1620. Latinsk Indskrift. Hang 1755 over Skriftestolen i Koret. Et lille † *Epitaf* over en af Stedets Præster, »som levede sidst i det 16. Seculo« omtales 1743 af Langebek.

Gravsten. 1) 1608. Spædbarn uden Navn. »Døden mig nafneløs borttog, Jeg kunde ey Daben finge, Blant Gudz udvalde troe jeg dog, Jeg skal for Gudtz Stoel ginge. Gud hafver Abraham det jæt, At hand hans Gud vil verre, Hand

V. H. 1931

Fig. 11. Boeslunde. Relief, af Wiedewelt 1801, paa Qvistgaards Epitaf (S. 764).

det och lofvit al hans Æt, Som ere hans Børn kiere.« Fordybede, skraa Versaler. Firsidet Skriftfelt indenfor svagt fordybet,riffelhugget Baand; foroven et liggende Svøbelsesbarn og til Siderne herfor: H [?] og EA D. Graa Kalksten, 78 × 68 cm. 1758 i Korgulvet, nu i Vaabenhusets Gulv.

Gravrammer. 1922 fandtes, ved Anlægget af Varmeværket, under Gulvet i Midtgangen, otte Gravrammer af Eg, de fire (1—4) liggende i Række fra Øst til Vest i søndre Skib, de fire optagne i nordre Skib. Efter Konservering blev Nr. 1 sendt tilbage til Kirken, de øvrige opbevares i Nationalmuseet[24].

1) Mette Søfrensdater, som boede og døde i Eggerup 12. Marts 1667 i sit 33. Aar. Fordybede Versaler. 173 × 82 cm. I Sakristiet.

*2) Ebbe Christ...øn, barnefødt i Attrop, [død] i sit 60. Aar 27. Juni 1703. Reliefversaler. 175 × 80 cm.

*3) Peder Ebbesen, født i Eggerop, død dér 24..... Reliefversaler. 185 × 75 cm.

*4) Maons Andresen 1747. Fordybede Versaler. 160 × 75 cm.

*5) ... Lauritzøn, død 157.. To Brudstykker med Reliefversaler.

*6) Laveris Matsen ...rop, død 12. Jan. 1600. Fordybede Versaler. 160 × 100 cm.

*7) . . . . død 1607. »Gud gifve hannom en gledelig Opstandelse«. Reliefversaler. 170 × 80 cm.

*8) Frøken Christiana Margreta Pappenheim, død 27. Jan. 1737 i sit 50. Aar. Fordybede Versaler. 170 × 84 cm.

Af mørktglaserede, røde Teglstens * *Gravfliser* blev samtidig optaget en Del Brudstykker; paa en af dem er Aarstallet 1585. Nu i Nationalmuseet.

† *Kister*. 1755 og 1770 nævnes følgende Kister i en aaben Begravelse (i Sydkapellet) [25].

1) Else Urup, født 19. Sept. 1631 Kl. 9 Formiddag paa Gladsaxe, Datter af Jørgen Urup til Hickebierrig og Anna Ulstand, gift med Jochum Friderich Wind til Gierdrup, død 12. Jan. 1670.

2) Fabian von Eppinge. Oberst, Chef for det »vestsjællandske Nationalregiment«, født 1646 i Dues i Preussen, Søn af Landraad, »Oberkastenherr« hos Kurfyrst Friedrich Wilhelm, Reinhard von Epping, Arveherre til de Streitlackske Godser, og Frue von Truchsen af den rigsgrevelige Slægt zu Waldburg; i dansk Krigstjeneste i 26 Aar, deltog ogsaa i den skaanske, den irske, den brabantiske Krig, død 29. Juli 1703. Langt Ærevers. Tysk Indskrift. Seksten Anevaaben.

3) Mette Ramel, født 10. November 1665 paa Leergrav, Datter af Ove Ramel til Borrebye og Mette Rosencrantz, gift 10. Nov. 1695 med Oberst Vabian von Eppinge, Moder til tre Sønner og to Døtre, hvoraf to Sønner og en Datter overlevede hende; død i Kiøbenhavn 1. Dec. 1714. Ærevers.

4) Diderich Grubbe, født i Store Hedinge 24. Marts 1656, Søn af Lauritz Andersøn og Anne Pedersdatter, kom i Køge Skole, derfra til Universitetet, hvor han samtidig underviste unge Adelspersoner; af Fru Margrethe Elers, sal. Baron Fuirens, ved Lod kaldet til Fyrendahl og Qvislemark, blev Viceprovst i Slagelse Herred, gift med Anna Elisabeth Vind, død i Kiøbenhavn »under Lægernes Cur sødeligen« 27. Sept. 1702, »da han af Skørbug, Svindsot og en tilstødende Vattersot var langsom udmattet«, i sit Ægteskabs 12., Embedes 16. og Alders 47. Aar. Ærevers af Laur. Thura.

5) Anna Elisabeth Vind til Giertrup og Lyngbyegaard, født 1665, Datter af Holger Vind til Harrestædgaard, kgl. Majestæts Kansler, og Margrethe Gedde, gift 1690 med Mag. Didrich Grubbe, Sognepræst til Kvislemark og Fuirendal, Moder til ti Børn, død 23. Okt. 1727, 62 Aar og 28 Dage gammel. Paa Kisten stod endvidere rimede Indskrifter: »Klagemaal over den Døde af de 10 Børn« (Margrethe, Regisa Sophia, Anna Elisabeth, Anna, Christiane Charlotta, Fridericha Amalia, Margrethe Holigera, Laurentze Kirstine, Holger, Didericha Elisabeth), »Trøst fra den Døde«, »Ære over den Døde«.

Efter Kancelliskrivelse af 23. Juni 1808 blev 10 Kister med Ejere af Gerdrup nedsat paa Kirkegaarden (Kaldsbog).

KILDER OG HENVISNINGER

Kaldsbog 1892 ff. (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA), 1770, 1773 (NM). — Museumsindberetning (Bygning) af C. M. Smidt 1903. Revideret af P. N. og V. H. 1936.

Langebeks Rejse til Gjerdrup 1743 (Kirkehist. Saml. 4. R. IV, 437—40). Langebeks Rejse i Sjæland og Fyn 1746 (Kirkehist. Saml. 4. R. IV, 47 f.). Seehusen: Optegnelser om Lyngbygaard og Gjerdrup Hovedgaarde. 1869. S. 85—95. J. Andersen: Bidrag til Boeslunde Sogns Historie (Aarb. f. Sorø Amt I. 1912. S. 115—38, II. 1913. S. 105—28).

Søren Abildgaards Notebog I. 1756. S. 103 (NM).

[1] S. R. D. VII. 121. [2] Seehusen S. 39. [3] Kanc. Brevbøger 19. Okt. 1553. [4] Seehusen S. 20. [5] Seehusen S. 38 f. [6] E. Tang Kristensen: Danske Sagn III, 971 f. [7] Seehusen S. 87. [8] Gunnar Knudsen i Aarbog f. Sorø Amt. VII. 1918. S. 31 f. Aug. F. Schmidt: Danmarks Helligkilder. 1926. S. 120. [9] Langebek S. 437. [9a] Kirkehist. Saml. 3. R. V, 362. [10] Kalkmaleriberetning af E. Rothe 1904. [11] Langebek S. 438. [12] Abildgaard I, 103. [13] Iflg. Langebek S. 438 laa Relikvierne »sammenbundet i en blaa linnet Klud som en liden Pung« og Indskriften lød »med Munke-Skrift: Hi sunt cineres antiqvarum hostiarum consecratarum«. [14] Fr. Beckett: Altertavler. 1895. S. 12—25, Tav. I—V; Danmarks Kunst II. 1926. S. 141—46. Eivind S. Engelstad: Die Hanseatische Kunst in Norwegen (Skrifter utgitt av Det Norske Videnskabs-Akademi i Oslo II. Hist. Filos. Kl. 1933. Nr. 6. S. 39, 50 f.) med Henvisninger til den øvrige Litteratur. [15] Langebek fandt 1743 (S. 439) »fire andre smaa Altertavler henslengte«. [16] Langebek S. 439. [17] Abildgaard I, 103. [18] S. R. D. IV, 356; Thiset: Danske adelige Sigiller. 1905. S. 44; Stamtavler IX, 323. [19] 1706—49 Klaus Daaes og Mette Rosenkrantz' Legater til Magleby og Boeslunde Kirker (LA. Borreby Godsarkiv). [20] J. F. Fenger: Kirkehist. Saml. I. 1849—52. S. 534—39. [21] Jacobsen-Moltke: Danmarks Runeindskrifter Nr. 234. [22] Langebek S. 47 f., 439 f. »I Sydkapellet paa høire Side oppe i Muren«. [23] Fr. J. Meier: Johannes Wiedewelt. 1877. S. 229, 278; K. W. Tesdorph: Johannes Wiedewelt. 1933. S. 79, 113. [24] Indberetning af Hugo Matthiessen 1922. [25] Sml. ogsaa Langebek S. 440.

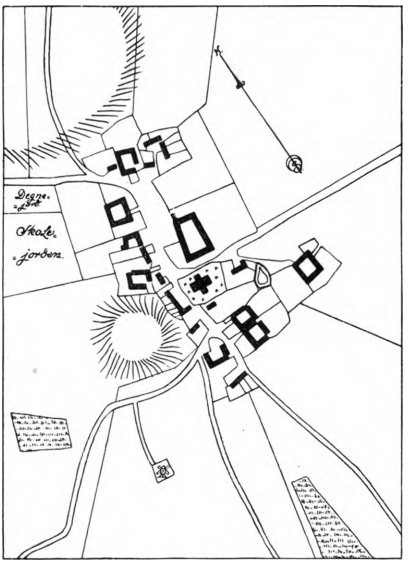

Fig. 12. Boeslunde 1809.